

[Undervisnings- og forskningsministeren]

2) at det ikke er et overenskomstdækket område, vi går ind på, for vi skaber et helt nyt system.

Så vil der være mulighed for at opnå forståelse, men ellers ikke.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Der er ingen grund til, at vi skal undervise hinanden i arbejdsretlige forhold og i fortolkningen af aftalesæt. Det eneste, vi refererer til, er det, ministeren selv har givet udtryk for, nemlig ønsket om at opnå en forståelse og få en aftale. Det står der direkte i nyhedsbrevet fra Undervisningsministeriet, men nok om det, det gider vi ikke at skændes mere om. Det, vi beder om, er, at der kommer et positivt resultat ud af de forhandlinger, der er i gang. Det er det eneste fromme ønske, vi har.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg deler både ønsket og fromheden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Forskningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 208:

*Forslag til lov om ændring af lov om gymnasi-
et m.v. og af lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. (Tilskuds- og bidragsbestemmelser m.v.).*

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 23/1 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Lone Møller (S):**

Det lovforslag, som vi skal behandle, er efter min mening utrolig kompliceret for almindelige mennesker. Det kan selvfølgelig også være, at jeg har sværere ved at gennemskue det end de andre ordførere, så derfor vil jeg lytte nøje til den kommende debat, men det, som jeg har kunnet finde frem til at forslaget lægger op til, er dels ændrede tilskudsregler til private gymnasier, studenter- og hf-kurser, og dels en sammenblanding af en masse andre ting.

Det, jeg også har kunnet læse mig til, er, at forslaget lægger op til indskrænkninger af de bekendtgørelseskrav, som findes på de offentlige gymnasier og hf-kurser, til, at der skal indføres en betaling for hf-undervisning på Høng Gymnasium, studenter- og hf-kursus, og så er det ikke rigtigt til at gennemskue, hvad det er, man forventer, der skal ske med Sorø Akademi – der står noget om, at det kunne være en overgang til en selvejende institution – og så lægger det op til etablering af tilskudsmuligheder ved oprettelse af enkeltfagsundervisning på private gymnasier og seminarier. Der er sikkert flere elementer i forslaget, som jeg ikke har kunnet gennemskue, og derfor skal jeg nøjes med at forholde mig til nogle af de elementer, jeg lige har nævnt.

Den foreslåede model om et øget taxameter-tilskud til skolerne medfører, at omfordelingen fra de store til de små skoler indskrænkes. Det er et problem, som efter min mening vil bringe de små skolars fortsatte eksistens i fare, og det fremgår til dels også af lovforslaget. For at det ikke skal ske, foreslås der indført nogle såkaldte frihedsgrader, således at man ikke behøver at følge f.eks. timestyringsmodellerne og fagets faste timetal.

Herved åbnes der for, at det ensartede høje niveau i den danske gymnasieskole undergraves. Det var noget af det, som vi brugte utrolig lang tid på, da vi vedtog revisionen af gymnasie- og hf-loven for nogle måneder siden, og det var en klar forudsætning for Socialdemokratiet, at store og små skoler skulle sikres mulighed for at give et forsvarligt og godt undervisningstilbud.

[Lone Møller]

Socialdemokratiet ønsker, at den faglige og pædagogiske standard fastholdes, hvad enten det er private eller offentlige instanser. Derfor kan vi ikke acceptere, at man på grund af økonomi bliver tvunget til at sænke niveauet i undervisningen. Socialdemokratiet ønsker også, at Høng studenter- og hf-kursus får samme muligheder som de private seminariers hf-kurser. Det ville være urimeligt, hvis Høng blev det eneste hf-kursus i dette land, hvor man fremover skulle betale skolepenge.

Endelig nævnes der i forslaget, at man overvejer at omdanne Sorø Akademis Skole til en selvejende institution. Jeg synes, det er lidt besynderligt at lovgive om en hypotetisk situation. Hvis staten ikke længere vil drive skolen, ønsker Socialdemokratiet, at ministeren tager initiativ til forhandlinger med Vestsjællands Amtskommune. Det fremgår også klart af de høringssvar, der foreligger, at både Amtsrådsforeningen, Vestsjællands Amtskommune og Sorø Akademi har anbefalet det.

Som forslaget foreligger på nuværende tidspunkt, kan Socialdemokratiet ikke tilslutte sig det. Vi mener, at tilskudsloven må udformes sådan, at skolerne får mulighed for at opfylde de krav, som gymnasieloven og bekendtgørelserne stiller til undervisningen, men vi er indstillet på at gå ind i et positivt udvalgsarbejde og håber selvfølgelig, at vi kan finde en rimelig model, som alle kan være tilfreds med.

Jens Jørgensen (KF):

I sit udgangspunkt er lovforslag nr. L 208 forholdsvis enkelt og ligetil. Hvis vi kigger på teksten, er den i princippet en tæt opfølgning af den lov, der blev vedtaget i 1991, om tilskud og bidrag til friskoler og private skoler.

Der er selvfølgelig nogle nuancer, fordi en gymnasieskole aldrig er helt det samme. Der gælder f.eks., at ved gymnasieskoler og hf-kurser kan man tage enkeltfag, og derfor kan det ikke helt sidestilles.

Men lægger man disse små detaljer til side, som er specifikke for disse skoleformer, kan man sige, at der er tale om en form for lovgivning, der knytter sig til noget, vi fik vedtaget i 1991. Der er tale om en taxametermodel, der er tale om et grundtilskud pr. skole, der er nogle meget fornuftige modeller og synspunkter vedrørende bygningstilskud, kostskoletilskud og om, hvordan man skal tackle lærere i sygdoms-

perioder – altså vikarer – og hvordan man skal tage sig af elever med langtidssygdom.

Så langt så godt og så rimeligt, og på det grundlag skal Det Konservative Folkeparti klart tilkendegive, at vi mener, at lovforslagets udgangspunkt er rimeligt og fornuftigt, og at vi gerne vil tilsige en positiv behandling, men der er nogle enkelte elementer, som vi gerne vil pege på allerede nu.

Fru Lone Møller var inde på begrebet »timestyringsmodellerne«, og jeg går ud fra, at fru Lone Møller refererede til § 18 i. For Det Konservative Folkeparti er det vigtigt, at vi i det udvalgsarbejde, vi skal have, får fastholdt kvalitet og rimelig ensartethed, så man ikke skaber så forskellige skoler, at eleverne ikke kan flytte, hvis det bliver en nødvendighed som følge af forældrenes job. Men vi synes ikke, at vi på forhånd skal låse os fast på, at der skal være præcis det samme timetal overalt. Vi vil tage det op i udvalget, for man kan godt opnå nogle andre gevinster ved at åbne en smule for det, men lad os se på det.

Der er et par ting, jeg godt vil sige ret firkanteret, og det er pudsigt nok de samme temaer, som fru Lone Møller havde fat i. Det ene er spørgsmålet om Sorø Akademis Skole. Skolen fremsendte et brev den 24. januar 1992, hvori den gjorde opmærksom på, at lovforslaget – hvilket er rigtigt – kun taler om to muligheder: statsskole eller privatskole, men Sorø Akademis Skole gør opmærksom på, at den bør fortsætte som offentlig skole. I lovforslagets bemærkninger side 13 åbnes der for den situation, at staten ikke længere ønsker at leve op til sine forpligtelser.

Derfor siger jeg på Det Konservative Folkepartis vegne, at det er meget væsentligt for os, at det under udvalgsarbejdet bliver præciseret, at Undervisningsministeriet, hvis situationen opstår, optager forhandlinger med Vestsjællands Amtskommune om, at amtskommunen skal drive skolen videre.

Den kære lampe blinker, så lad mig skynde mig at sige, at det sidste tema, vi også gerne vil undersøge nærmere i udvalget, lige præcis er Høng Gymnasiums hf-kursus. Også her mener vi, at vi nøjere skal undersøge de modeller, der kan være; for som det ligger her, vil Høng få en overgangsordning til 1993, og det vil blive det eneste hf-kursus i Danmark, hvor de studerende skal betale skolepenge og undervisningsafgift.

[Jens Jørgensen]

Hvad løsningen på det bliver, vil det være for firkantet at sige, men vi vil i hvert fald gerne drøfte det fornuftigt og positivt i udvalget, men generelt er der tilslutning til undervisningsministerens lovforslag.

Anders Mølgaard (V):

Kort og klart: Venstre bakker lovforslaget op.

Ebba Strange (SF):

Nu skal jeg ikke polemisere så meget, for jeg skal se at få sagt, hvad SF mener om dette lovforslag, men jeg må indrømme, at jeg har undret mig lidt over de to sidste ordførerindlæg. Da jeg gik herved, troede jeg, at Venstre og De Konservative stadig var i regering sammen, men nu har jeg hørt en konservativ tale, der nærmest lød som en oppositionstale, og jeg har hørt en Venstreordfører, der end ikke interesserede sig for ministerens forslag, så det synes jeg godt nok giver en interessant parlamentarisk situation. Jeg er i hvert fald helt sikker på, at vi kan få en interessant drøftelse i Uddannelsesudvalget om dette forslag.

Lad mig så sige lidt om, hvad SF mener. Jeg kan godt se, at det i hvert fald ikke ender med at blive ministerens forslag. Det, jeg har at sige, ligger såmænd meget på linje med både Socialdemokratiet og De Konservative, så det bør partiet Venstre og undervisningsministeren nok interessere sig en lille smule for, selv om jeg kan se, at de har travlt med ganske mange andre ting lige i øjeblikket, men de kan altid læse de grønne hæfter bagefter.

Jeg har også læst forslaget sådan, at ministeren nu vil indføre den computerstyrede finansiering på de private gymnasier, som de frie grundskoler fik i sommer, og det udgangspunkt er måske rimeligt nok. I sommer endte det i hvert fald med, at vi fik en model, som er bærbar til den daglige drift af de frie grundskoler, men der er stadig noget med den måde, bygningstilskuddene til de frie grundskoler regnes ud på, og det vil det blive endnu mere med dette forslag, for når man kigger på de private gymnasier, er det utrolig forskelligt, hvad de har af udgifter til deres bygninger. Nogle bor i bygninger, som de har lejet for forholdvis nylig, og som de skal betale en stor husleje for, andre bor i gamle, agtværdige bygninger, som har eksisteret i flere hundrede år,

og hvor der selvfølgelig er udgifter til vedligeholdelse, men hvor bygningsudgifterne ellers har en helt anden karakter, og det kan ikke nytte noget at slække på bygningsudgifterne, når det er gymnasier, det drejer sig om, for der stilles krav til apparatur, indretning af klasseværelser og til faciliteter i det hele taget, så den del af det mener vi det er helt nødvendigt at se på.

Jeg er også enig i det, fru Lone Møller sagde, at det ser ud, som om udligningsfaktoren mellem de store og små skoler ikke er god nok, fordi ministeren udtrykkeligt skriver, at hvis det viser sig, den ikke er god nok, kan man slække lidt på timetalskravet på de små skoler. Hokuspokus, så er det løst! Disse mennesker skal altså alle sammen tage en studentereksamen, det er faktisk meningen med, at de går der, og derfor er det ikke noget at sige, at man kan slække lidt på timetallet på nogle af skolerne.

Det var lidt om selve finansieringsmodellen, og så vil jeg komme med et lille surt opstød, nemlig at jeg synes, det er uacceptabelt, at ministeren sender et sådant forslag til høring den 22. december og beder om at få svar den 10. januar. Ved ministeren da ikke, at de danske skoler og organisationer holder juleferie, og det gør ministeren vel også, et par dage i hvert fald? Det er urimeligt at behandle folk på den måde.

Ud over tilskudsreglerne indeholder forslaget også andre ting, som jeg har 1 minut til lynhurtigt at kommentere:

Til hele sagen om Sorø Akademi siger SF, at hvis staten vil opsiges sin overenskomst med stiftelsen Sorø Akademi, bør det gøres på en anstændig måde. Man meddeler ikke bare i et eller andet lovforslag, at man nu i øvrigt agter at opsiges aftalen. Man undersøger andre muligheder, bl.a. om Vestsjællands Amt har lyst til at overtage den institution, hvad der er noget, der tyder på, og under hvilke vilkår aftalen kan opsiges.

Så er der kommet et lille forslag ind om, at de, der repræsenterer skolen direkte, ikke må have flertallet i bestyrelsen for et gymnasium. Det skulle også pludselig puttes ind, men det er vi imod i SF, så er det sagt.

Endelig er vi også imod det, fru Lone Møller nævnte, at man nu skal til at betale for studenterkurser og hf-kurser på Høng Gymnasium.

[Ebba Strange]

Jeg undrer mig også lidt over det, som Finansministeriet pegede på i sit høringssvar, at man ikke har en mere klar aftale med Amtsrådsforeningen, inden man når frem til at fremsætte forslaget i Folketinget.

Der bliver nok at lave i udvalget. SF deltager gerne i drøftelserne, og det kunne være, at vi under udvalgsarbejdet kunne finde frem til et tilskudsystem, som er acceptabelt både politisk og for de skoler, der skal leve med det.

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Man må agte og ære den sidstnævnte ordførers behjertede forsøg på at drive en kile ind i regeringssamarbejdet, men den samme kære ordfører har ikke hørt ordentligt efter, hvad jeg sagde. Jeg sagde, at det, der stod i lovforslaget, var udmærket, og at vi skal sikre Sorø Akademi, og de to ting vil vi godt have suppleret med en yderligere bemærkning om, at det kunne lade sig gøre i amtslig sammenhæng, hvis situationen skulle opstå.

Om timestyringsmodellen sagde jeg, at vi skulle være åbne over for en drøftelse, men for os er det væsentligt, og det er jeg sikker på også dækker undervisningsministerens synspunkt, at de kvalitative krav til uddannelsen bliver opfyldt 100 pct. Om Høng Gymnasium og hf-kursus sagde jeg, at allerede i 1993 ville problemet være der, og at jeg syntes, vi skulle se nærmere på det under udvalgsarbejdet. Jeg gav intet tilsagn om, hvad løsningen lige præcis skulle være, bare om, at vi skulle gøre noget, så vi sikrede de mennesker på en ordentlig måde.

Der var ikke skygge af opposition i det, jeg sagde.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Jeg vil godt spørge hr. Jens Jørgensen, hvad forskellen er på at have en timestyringsmodel på de offentlige gymnasier kontra de private. Mig bekendt bidrog Det Konservative Folkeparti og hr. Jens Jørgensen særdeles konstruktivt, da vi behandlede hf- og gymnasieloven, hvor et af de vigtigste punkter for at opnå et bredt forlig netop var en timestyringsmodel, så derfor vil jeg godt spørge, hvad forskel det vil gøre, at man slækker på kravene på de private gymnasier kontra på de offentlige.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg skal selvfølgelig beklage, hvis jeg har lagt for meget i min vurdering af de to regeringspartiers ordførelser, men det var for fristende, og jeg kan da i hvert fald høre, at der er noget, som også De Konservative skal have drøftet med undervisningsministeren.

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Jeg forstår fristelsen. Jeg vil endda gå så vidt som til at sige, at hvis det havde været fru Ebba Strange, der havde holdt en tilsvarende ordførelse, kunne det også godt være, jeg selv var faldet for den pågældende fristelse, så dermed udligner vi den.

Må jeg sige til fru Lone Møller, at jeg står fuldt ved det, jeg i sin tid sagde om timestyringsmodellen og de offentlige gymnasier. Jeg er også betænkelig ved, at man løser op for det, og jeg er parat til at kigge på det i udvalget, men hvis der viser sig den ringeste risiko for, at det faglige udbytte reduceres eller gøres uensartet, tror jeg ikke, vi kan være med, og det er jeg overbevist om at ministeren heller ikke kan. Men jeg vil ikke på forhånd læse enhver fremtidig udvikling af uddannelsessystemet fast til det mønster, vi tog beslutning om for et stykke tid siden.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg bliver nødt til at spørge hr. Jens Jørgensen, om det også gælder for de faste timetal, for der står i lovforslaget under § 18 i, at det både kan være timestyringsmodellen og de faste timetal. Mener den konservative ordfører ikke også, at det er betænkeligt, og at det er noget, som den konservative ordfører bør se på i udvalget?

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Som sagt før ser vi på det i udvalget, men ikke mere på nuværende tidspunkt.

Køpke Christensen (FP):

Der er altid nogle, der ønsker en større debat end andre, og om man er i opposition eller

[Køpke Christensen]

i regering giver sig selvfølgelig udslag i, hvor meget man ønsker at tage ordet.

Som nogle af ordførerne har været inde på, er det en opfølgning af den lov om friskoler og private grundskoler fra 1991, vi tidligere har vedtaget, og som Fremskridtspartiet også stemte for på daværende tidspunkt, og det har vi sådan set i sinde også at gøre for dette forslag. Vi synes stort set, at forslaget med bl.a. taxameterstyringen er fornuftigt. Når Fremskridtspartiet siger, at pengene skal følge den enkelte elev, gælder det uanset undervisningsform, privat eller offentligt regi, for det er altså det system, vi ønsker indført.

Vi ved selvfølgelig godt, at det ikke er det, det drejer sig om her, men det er ligesom et skridt i den rigtige retning efter vores opfattelse, og vi havde naturligvis gerne set, at man var gået meget længere, så der blev en reel konkurrence mellem private og offentlige undervisningsinstitutioner. Nu kommer der altså studenterbetaling osv., og det er vi naturligvis ikke glade for, idet de markedsøkonomiske kræfter, man måske vil indføre her, ikke har noget med reel liberalisme at gøre på dette område. Jeg tror, at ministeren måske ville støtte det, hvis man virkelig kunne få det igennem, men desværre er der ikke mulighed for det på nuværende tidspunkt.

Fremskridtspartiet støtter som sagt lovforslaget, men jeg vil også kritisere det, som SF's ordfører var inde på med hensyn til høringsfasen, for jeg synes også, at den korte tid, man har haft, er ganske uacceptabel. Fremskridtspartiet er også af den opfattelse, at man ikke bare skal høre de berørte parter, når vi taler om folkeskolereform, men brede det ud til diskussion så vidt som muligt, inden man vedtager noget endeligt. Vi kan ikke lide lovjaskeri, og i det hele taget virker det, som om man bare skal have så kort tid som muligt, for at man ikke skal nå at gennemarbejde de forskellige høringer grundigt, og det er ikke acceptabelt efter vores opfattelse.

Jeg vil ikke gå mere i dybden med forslaget. Vi stemte for det sidste gang, og vi kan også støtte det denne gang, dog vil jeg sige, som mange ordførere var inde på, at det selvfølgelig skal rettes til med hensyn til Høng Gymnasium og hf-kursus.

Julie Andersen (CD):

På CD's vegne vil jeg understrege, at ministerens lovforslag bekymrer os. Først vil jeg nævne det brud på fundamentet i gymnasierformen, som forslaget lægger op til, for så alvorligt ser vi på det. Jeg sigter her til, at man vil svække kravene til fagenes timetal og timestyringsmodellerne for de private skoler. Det vil uundgåeligt medføre, at det kvalitetsniveau falder, som ikke mindst CD har været meget optaget af at sikre.

Der tales i lovforslaget alene om de private skoler, men herfra er vel ikke langt til at forestille sig den afsmitende virkning, det vil få på hele området. Tager man først hul på at give amterne frit spil til at sammensætte en studentereksamen, er vi præcis tilbage dér, hvor vi havde debatten om statsskolernes udlægning til amterne.

CD vil under ingen omstændigheder støtte noget, der kan anfægte den kvalitet og ensartethed på landsplan, som vi har været med til at kæmpe så hårdt for, og så er det ligeegyldigt, om skolerne er private eller offentlige. Det er undervisningskvaliteten og eksamensniveauet, det drejer sig om, og at der ikke er forskel på disse ting, uanset hvor og på hvilken skole man går.

Dernæst er der hele den omlægning af tilskudsordningen, som forslaget indeholder. Det vil betyde en omfordeling til gunst for de større skoler. CD har altid ment, at det var godt for samfundet at have nogle alternativer til de offentlige skoler både på folkeskoleområdet og for gymnasiet og hf's vedkommende. Skal man have det, må man selvfølgelig give tilskud, således at det også er praktisk muligt at drive disse skoler, og således at det ikke kun bliver et eksklusivt tilbud til dem, der har særlig råd. Det kan man vist tillade sig at kalde en god liberal holdning, som også tiltaler en Venstreminister.

Konsekvensen må være, at midlerne fra det offentlige gives, så disse skoler kan præstere en undervisningskvalitet, der kan opfylde de krav, der stilles til en studentereksamen eller en hf-eksamen.

CD vil tillade sig at pege på de advarsler, der er kommet fra GL's side mod at parallelisere det offentliges udgifter til de to skoleformer. Man må nødvendigvis tage hensyn til den forskel i størrelse, der som oftest er mellem de offentlige og de private skoler. Hvis man vil

[Julle Andersen]

opnå en parallelitet, foreslår GL i stedet, at man foretager sammenligningen mellem skoler af samme størrelse. Det er nødvendigt at få undersøgt disse forhold nærmere, og det må vi gøre under udvalgsbehandlingen.

Hvad angår Sorø Akademi, mener vi, at man er nødt til at tage skyldige hensyn. CD ønsker ikke, at denne gamle traditionsrige skoles eksistens skal trues. Siden 1959 har der været en kontakt mellem ministeriet og Stiftelsen Sorø Akademi, der gav ministeren vederlagsfri brugsret til bygningerne. Det har staten nydt godt af, og det er CD ikke med til at kaste vrang på. Oven i købet har stiftelsen investeret ganske meget både i bygninger og anlæg. Det var næppe sket, hvis man havde haft en anelse om, at skolen skulle udsættes for at blive sultet ud ved senere lovændringer. Som selvejende institution kan skolen ikke overleve, og CD må derfor støtte, at driften fortsat varetages af staten.

Det sidste punkt, CD vil tage med ved førstebehandlingen, er det problem, der følger med forslaget om betaling for hf-undervisning ved skolen i Høng. Vi mener ikke, at det bør være sådan, at hf-eleverne her stilles ringere end ved de private seminariers hf-kurser.

Som det fremgår, har CD alvorlige indvendinger mod dette lovforslag, og vi kan ikke tilslutte os det i den foreliggende form.

Ole Vig Jensen (RV):

Det foreliggende lovforslag er af flere ordførere blevet karakteriseret som meget kompliceret og meget enkelt. Det hænger muligvis sammen med, at det i høj grad knytter an til en lov, som vi tidligere har behandlet, nemlig loven om frie grundskoler, og for dem, der ikke har deltaget i det arbejde, kan jeg forstå at sagen er kompliceret, men for os, der i måneder har arbejdet med den anden lovgivning, er det måske lidt mere enkelt.

Efter dette lovforslag skal den samlede driftstilskudsbevilling opdeles i to puljer, en skoletilskudspulje og en taxameterpulje. Det fremgår, at skoletilskudspuljen fordeles på institutionerne med det samme beløb pr. institution, mens taxametertilskudspuljen fordeles til institutionerne ud fra elevtallet. Heraf følger naturligvis, at hvis skoletilskuddene bliver sat højt, bliver elevtilskuddene tilsvarende lavere, og det vil være til fordel især for de små skoler,

idet elevtallet jo indgår med en mindre vægt. Omvendt kan man også skrue den anden vej: Små skoletilskud og tilsvarende højere elevtilskud til gavn for de store skoler. Skruerne kan også drejes sådan, at man nogenlunde rammer den hidtidige fordeling af tilskud mellem små og store skoler.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at den foreslåede fordeling af skoletilskud og elevtilskud vil true en del små skolars eksistens, og det er så grundlaget for bestemmelse i lovforslagets § 18 i, hvor det opremses, hvilke regler skolerne skal følge for at være berettiget til tilskud. Og her mener jeg der opstår et problem. Det konstateres nemlig, at private skoler ikke behøver at følge reglerne for timeantal i fagene eller timestyringsmodellen. Det vil jeg mene er uholdbart på et område med en eksamensskole med en landsdækkende fælles eksamen, hvor den centrale pædagogiske styring skal være i orden også for så vidt angår de private skoler, for ellers sænker man jo ensidigt niveauet på de private skoler eller, om man vil, lægger en bombe under det offentlige gymnasium. Og man kan ikke hævde, at time-tallet ikke har betydning for uddannelsens kvalitet; det er næppe holdbart.

Det er betænkeligt, at der fremsættes et lovforslag, hvor det i bemærkningerne konstateres, at da omfordelingen mellem store og små skoler svækkes, må der også slækkes på kravene til undervisningen.

Men man kan også lade være med at omfordele, og jeg mener ikke, der er noget i vejen – intet i vejen, vil jeg sige – med lovforslagets metode til at fordele tilskuddene. Og hvis man skruer lidt på skruerne, kunne man kalde det, så kan det sagtens lade sig gøre at ramme tilnærmelsesvis den nuværende fordeling eller omfordeling mellem store og små skoler.

Det afgørende er, at når det offentlige yder tilskud på et sådant uddannelsesområde som det her – og det har jeg nævnt – må kravet være, at uddannelsen er på samme niveau som i den offentlige skole. Sådan er det, og sådan betragtes det også i dag.

Jeg skal ikke gå ind i nogen yderligere polemik omkring bygningstilskuddene og de problemer, der knytter sig dertil. Det er ikke blot på dette område; det er også på andre områder, vi har genkendelige problemer. Det er en sag, vi må se på i udvalget. Det gælder for mit

[Ole Vlg Jensen]

vedkommende også overvejelser, man kan gøre sig om de to enkeltsager, som flere har interesseret sig for. Det gælder Sorø Akademi, og det gælder hf-kursuset på Høng. Begge områders interesser vil vi prøve at varetage under det videre udvalgsarbejde.

Lysholm Christensen (KRF):

Det foreliggende lovforslag drejer sig om tilskud til private gymnasieskoler og hf-kurser. Det er ikke ret længe siden, vi sidst vedtog lovgivning for det område, men nu er der lagt op til at få fastlagt nogle principper, som også er gældende for de frie grundskoler. Arbejdet her bygger på en indstilling fra en arbejdsgruppe; der ligger altså et godt og solidt stykke arbejde bagved.

Princippet er, at man fastlægger tilskud som en procentdel af udgiften ved offentlige skoler og kurser. Vi er tilfredse med, at der ikke er lagt op til et rent taxameterprincip; det ville medføre nogle uoverskuelige konsekvenser for de små skoler. Vi mener, det er udmærket, at man deler tilskuddet op i et skoletilskud og et taxametertilskud, således at man kan få en udjævning mellem små og store skoler. Man kan diskutere, hvordan skruen skal stilles her, men det må være noget, vi kan snakke os til rette om.

Der er foreslået et kostskoletilskud efter et nyt princip; det er således, at skolerne nu selv skal fordele dette kostskoletilskud. Vi synes, at det lyder rimeligt.

Efter lovforslaget at dømme er der nok lidt mange skruer at stille på ved de årlige finanslovsforhandlinger. Der er en række ting, der skal fastlægges dér. Vi er specielt lidt bekymrede med hensyn til det, der hedder driftstilskudsprocenten; i lovforslaget er der foreslået 80 pct. Det er formentlig for lidt, hvis vi skal snakke om udgiftsneutralitet.

Jeg skal sige et par ord om det spørgsmål, som flere andre ordførere har været inde på, nemlig spørgsmålet om frihedsgraden med hensyn til antallet af undervisningstimer. Det er formentlig indbygget i lovforslaget for at give de små skoler en mulighed for at regulere lidt på udgiftsniveauet og dermed klare sig i konkurrencen rent økonomisk. Men spørgsmålet er, om de små skoler ønsker denne frihedsgrad – om ikke de sætter hensynet til fastholdelse af kvaliteten højere end det at have en

frihedsgrad på dette område. Det er et af de punkter, som vi gerne vil have undersøgt lidt nærmere for at finde ud af, hvordan vi gør det bedst.

Det er vigtigt, at vi fastholder tilliden til, at en studentereksamen er det samme, uanset om man tager den fra den ene eller den anden skole. Der skal ikke være tvivl om kvaliteten, og derfor skal vi være forsigtige med at slække på kravet til timetallet. Der er også en anden ting i det, og det er, om denne frihedsgrad måske kan bruges som murbrækker for en standardglidning på parallelområder. Det er måske endnu værre end det første.

Så skal jeg nævne de særlige problemer, der opstår for et par skoler, for det første omkring Sorø Akademi. Vi er mest tilbøjelige til at mene, at en privat selvejende institution ville være den bedste form for denne skole fremover, men vi er klar over, at der er nogle økonomiske problemer, som skal løses. Den kan ikke uden videre overgå til privatskole; det vil økonomien ikke kunne bære.

For Høng Gymnasium og hf-kursus har vi også et problem med skolepengene, som vi gerne skulle have løst.

Endelig skal jeg nævne Rønde Gymnasium, hvor man har en kostafdeling, der både omfatter grundskoleelever og gymnasieelever, og der er også lidt dér, vi skal have klaret.

Med hensyn til bygningstilskuddet er vi bekymrede ved at lægge det ind som et fast taxametertilskud. Vi har her at gøre med en skoleform, hvor der stilles nogle ganske klare krav bygningsmæssigt med hensyn til faglokaler og den slags ting, og derfor kan det blive vanskeligt for nogle skoler at opfylde disse lokalekrav, hvis vi får et fast taxametertilskud, men lad os kigge på det.

I hovedprincippet mener vi det er et godt lovforslag, men der er nogle løse ender, vi gerne vil have belyst nærmere i udvalget.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne sige tak for tilslutningen til det vigtigste i lovforslaget. Det vigtigste i forslaget er nemlig, at noget skal der ske. Vi er indhentet af vor egen logik, og det gælder hele Folketinget, for vi var vældig enige om, at de private grundskoler nu skulle over til langt enklere tilskudsprincipper, og hvad er så mere naturligt

[Undervisnings- og forskningsministeren]

end at drøfte med de private gymnasier, hvordan de også kan komme over på langt enklere tilskudsprincipper.

Når høringsfristen var så kort, skyldtes det, at det blev forhandlet endog meget grundigt med de private og selvejende gymnasier og hf-kurser.

Der er sandsynligvis noget, der skal justeres, og som en af ordførerne sagde: Man kan altid diskutere, hvor meget der skal køre via skoletilskuddet, og hvor meget der skal køre via taxametertilskuddet, og om der skal bygges en eller anden kompleksitet oven på det. Jeg er ret afslappet over for det. Det, der er motivet for regeringen i denne sag, er alene at få et betydelig enklere tilskudsprincip, og det tror jeg vi kan blive enige om på dette felt, ganske som vi blev enige om det, når det gælder flere hundrede erhvervsskoler og seminarier.

På samme måde er det med Sorø Akademi, her er vi også indhentet af vor egen logik. Nu har vi selvstændiggjort erhvervsskoler og seminarier; så er det mærkeligt, at vi har en eneste institution, som fortsat administreres af ministeriet, og som kører efter regning. Hvis der er overskridelser, skal ministeren komme rendende i Finansudvalget osv. Det er en oldnordisk måde at drive et uddannelsessted på, og det strider mod alle de principper, som vi i øvrigt er enige om, når det gælder alle andre institutioner.

Jeg har haft det som hr. Lysholm Christensen, at da der nu er noget, der hedder Den Private Stiftelse Sorø Akademi, i hvis hus staten driver skolen, så var det naturligt i lovforslaget at foreslå en hjemmel til, at skolen kan blive selvejende. Det er ikke noget dekret; det foreslås ikke, at vi ved lov gør institutionen selvejende, men der foreslås en hjemmel til, at det kan ske. Jeg har ligesom ordførerne bemærket, at det er der meget delte meninger om. Der er overraskende mange, som mener, at en amtskommunal tilknytning måske var bedre. Jeg siger udtrykkelig tilknytning. Jeg kan ikke forstå, hvorfor vi skal begynde at lave om på ejerskab og andre ting, men en eller anden driftsaftale med amtet føler man åbenbart man har brug for. For at sige det rent ud har det jo altid være skrækken, at der skulle komme et amtskommunalt gymnasium i Ringsted, og det kan vi vel alle se ville være så idiotisk, at det må ej ske. Her må sund fornuft simpelt hen kunne

føre til, at man i stedet benytter det fortræffelige gymnasium, man har i Sorø, også selv om Sorø er en mindre by end Ringsted.

Jeg tror, der på dette punkt er fuldstændig enighed blandt alle partier og i amtskommunen osv., så frygten for, at amtskommunen pludselig vil lave et alternativ til Sorø, tror jeg ikke man behøver at have. Men hvis man har den frygt, mener jeg, man skulle få en aftale med amtskommunen. Jeg vil gerne bidrage til sådan en aftale, og det kan naturligvis være en aftale, der indebærer, at amtskommunen så driver gymnasiet.

Så kan jeg ikke længere brokke mig over, at vi har et særtilfælde i ministeriet, der skal administreres på en ganske bestemt måde, så det skal jeg vel ikke stå her på talerstolen og nedlægge veto imod. Men egentlig forstår jeg ikke, at gamle stolte soranere ikke hellere vil have den frihed, der ligger i at være en selvejende institution med hele den gamle tradition tilbage til Holberg osv. Altså, det gør ondt et eller andet sted inden i mig ved tanken om, at nu skal enhver forskellighed afskaffes. Her bliver jeg pludselig tilhænger af, at der dog er lidt variation i skoven.

Men det er et blødt oplæg fra regeringens side. Motivet med dette lovforslag er ganske enkelt at føre vore egne handlinger på andre områder ud i deres logiske konsekvens for så vidt angår de private gymnasier og i den forbindelse også Sorø Akademi. Det er det vigtigste. Der er ingen hellige køer for regeringen. Vi skulle nok kunne blive enige om dette, og vi skulle også kunne finde en løsning, som de pågældende institutioner og deres organisationer kan tilslutte sig.

På den baggrund vil jeg sige tak for en positiv førstebehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 48:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af voksenerhvervsuddannelser.

Af Poul Erik Dyrhund (S) m.fl.

(Fremsat 23/1 92).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Regeringen deler forslagsstillernes hovedsynspunkt. Der er behov for at få etableret særlige voksenuddannelsesforløb, som kan bidrage til at give de kortuddannede et løft, og som kan medvirke til at bringe ledige ud af en ond cirkel. Intet er mere ønskeligt, end at mange af de uddannelsestilbud, vi kommer med, fører til en rigtig uddannelse.

Jeg ser forslaget som en understøttelse af det arbejde, der er i gang i de faglige udvalg med at etablere voksenuddannelsesforløb.

Jeg ser også forslaget som udtryk for, at forslagsstillerne mener, at det går lidt for langsomt. Det mener jeg også, og på den baggrund takker jeg for støtten til de skub, vi nu skal give parterne.

For det er jo parterne, der skal løse disse ting. Når man læser forslagets forskellige dele, kan man se, at der er visse punkter, der er lidt tvetydige, hvem er det egentlig, der skal betale osv. Men jeg har tolket dem på den måde, at det, Socialdemokratiet siger, er, at nu må parterne altså finde ud af en sats på de og de felter. Og når man siger, at det er DA, der skal betale det og det direkte eller indirekte, går jeg ud fra, at man mener, at også på det punkt skulle vi gerne have parterne til at blive enige om, hvordan det skal foregå.

Vi har et gruppearbejde i gang i Finansministeriet med at fremme aktiviseringsindsatsen generelt over for de ledige, og dette forslag ligger smukt i forlængelse af dette. Som bekendt har jeg skrevet til de faglige udvalg i november sidste år og anmodet dem om at fremkomme med forslag til korte erhvervsuddannelser særligt tilrettelagt for voksne.

De fleste udvalg har svaret og svaret positivt, og de udvalg, der ikke har svaret, vil meget snart få en kraftig rykker. På den baggrund er jeg glad for det klare signal, der her kommer fra Socialdemokratiet om, at også Socialdemokratiet mener, at nu skal der ske noget.

Lad os håbe, at det kan sætte lidt skub i de udvalg, som ikke har fulgt opfordringen endnu. Det er jo disse udvalg, der har det faglige ansvar, og jeg tror, at vi alle sammen tjener os selv ved at fastholde det princip, at det er udvalgenes ansvar, det er parternes ansvar. Vi kan ikke tvinge dem til noget bestemt, og så vidt jeg kan se, vil Socialdemokratiet heller ikke med dette forslag tvinge dem til bestemte løsninger. Man vil bare se resultater, og det vil regeringen også meget gerne.

Vi mener i øvrigt, at de nuværende lovrammer for erhvervsuddannelserne kan rumme etableringen af sådanne forløb, og derfor er der egentlig ikke behov for, at regeringen kommer med lovforslag, som der står i indledningen. Vi skal jo ikke have lovforslag, hvis der er hjemmel allerede, men det kan vi se på. Det kan være, at der er noget, forslagsstillerne har tænkt på, og som jeg har glemt, men så vidt vi kan se i ministeriet, har vi de hjemler, vi skal bruge.

Jeg vil i øvrigt nævne, at vi i maj sidste år afsatte penge til etablering af sådanne voksen-erhvervsuddannelser. Det er blevet til for lidt, og de penge blev vel næppe brugt. Nu er der penge igen, og der er fare for, at de igen ikke bliver brugt. Det er dumt, for disse uddannelsestilbud er nogle af de bedste, man kan tænke sig.

Jeg er altså temmelig positiv over for forslaget og også over for intentionerne om, at disse voksenuddannelsesforløb skal kunne gennemføres både ved erhvervsskoler og AMU-centre. Jeg har længe ment, at den gamle strid om, hvorvidt ting skulle være i Arbejdsministeriet eller Undervisningsministeriet, skal løses ved, at man får lov at vise, hvem der er bedst på ensartede vilkår. Hvis en AMU-skole kunne give en erhvervsuddannelse til samme pris og mindst lige så godt som en erhvervsskole og omvendt, hvorfor skulle det så ikke være tilladt? Så kan brugerne også slappe af, med hensyn til om det er det ene ministerium eller det andet. Det kan da være ligegyldigt, når bare skolerne kører under ensartede vilkår. Også